

Podujatia - JANUÁR

5.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - VIVALDIHO ŠTYRI ROČNÉ ODBOBBIA**

Baroková hudba a maliarstvo pod umelou hviezdou oblohou planetária.

7.1. (sobota) o 11.00 h **NEVESTA HVIEZD**

Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších školákov, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

12.1. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU - CHRIS NORMAN**

Najznámejšie skladby sólovej dráhy zakladateľa skupiny Smokie, pod umelou hviezdou oblohou. *Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský*

14.1. (sobota) o 11.00 h **AKO SA SLNIEČKO NARODILO**

Astronomická rozprávka v planetáriu pre deti od 4 rokov.

19.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - JOHN WILLIAMS**

Hudba z filmov pod umelou hviezdou oblohou.

21.1. (sobota) o 11.00 h **ROZPRÁVANIE O FOTÓNKOVI FILIPKOVI**

Astronomická rozprávka v planetáriu pre deti od 4 rokov.

26.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - P.I.ČAJKOVSKIJ**

Život a dielo jedného z najpopulárnejších skladateľov európskej hudby pod umelou hviezdou oblohou planetária.

28.1. (sobota) o 11.00 h **MARTIN A HVIEZDA**

Astronomická rozprávka o Martinovi a jeho ceste za žiarivou hviezdou pre deti od 4 rokov.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

4.1. o 17.30 h *Pozorovanie večernej oblohy ďalekohľadmi hviezdárne*

18.1. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy ďalekohľadmi hviezdárne*

Vstupné

Večerné programy pre dospelých vo štvrtok:	2 €
Programy pre rodičov a deti v sobotu:	1 €
Astronomické pozorovania:	1 €
Individuálne návštevy počas školských prázdnin:	2 €
Skupinové návštevy:	2 €
(zľava 1 € platí pre MŠ, 1.-3. ročník ZŠ, mládež a dospelých vyžadujúcich zvláštnu starostlivosť; zľava 1,30 € platí pre 4.-9. ročník ZŠ, SŠ, VŠ a dôchodcov)	

Podujatia - FEBRUÁR

2.2. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU - ELTON JOHN II**

Krátky prierez tvorbu významného hudobníka doplnený niekoľkými stručnými infoblokmi, pod umelou hviezdou oblohou.

4.2. (sobota) o 11.00 h **MESIAC NA VANDROVKE**

Program pod umelou hviezdou oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

9.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - VANGELIS**

Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti.

11.2. (sobota) o 11.00 h **ROZPRÁVANIE HORÁRA JEDLIČKU**

Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 4 rokov.

16.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - CÉLINE DION**

Výber zo známych skladieb kanadskej interpretky baladickéj hudby pod umelou hviezdou oblohou. *Uvádza PaedDr. Juraj Humeňanský*

18.2. (sobota) o 11.00 h **ALŽBETKIN VESMÍR**

Program v planetáriu pre zvedavé deti, ktoré sa chcú dozvedieť prečo je nebo modré, prečo je vo vesmíre ticho a iné záhady vesmíru.

23.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO - W. A. MOZART**

Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou o neopakovateľnom umelcovi, majstrovi klasicizmu.

25.2. (sobota) o 11.00 h **PRINC PETER**

Pôvodný rozprávkový astronomický program v štýle klasickej rozprávky, určený mladším školákom a ich rodičom.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

1.2. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy ďalekohľadmi hviezdárne*

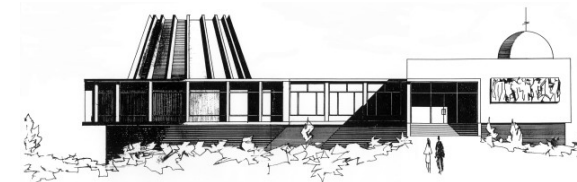
15.2. o 18.30 h *Pozorovanie večernej oblohy ďalekohľadmi hviezdárne*

Termíny návštev

Dospelí: štvrtok o 18.00 h; **Deti:** sobota o 11.00 h
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h
Kapacita projekčnej sály planetária je 68 miest.
Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

január - február

1/2017

Všetko nejlepší do nového roku
želá kolektiv pracovníků
Hvezdáreň a planetária v Prešove

PF 2017

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník XLIII
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E - mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

RNDr. Vojtech Rušin, DrSc.

Pán Vojtech Rušin sa narodil 7. januára 1942 v Spišských Hanušovciach na Slovensku. Pracovníkom Astronomického ústavu sa stal už v roku 1959, promoval v roku 1970. Celý svoj život zasvätil pozorovaniu a výskumu Slnka, ktoré pozoroval na Skalnom plese, či Lomnickom štíte, ale aj počas úplných zatmení Slnka Mesiacom po celom svete. Zúčastnil sa viac než dvoch desiatok expedícií za zatmením Slnka, napr. Čile, Francúzska Polynézia, India, Marshallove ostrovy, Niger, ZSSR, Mongolsko, Zambia a pod., ktoré organizoval a mnohé z nich aj viedol. Okrem vedeckej práce je aj vynikajúcim popularizátorom astronómie. Niekoľko krát si ho mali možnosť vypočuť aj Prešovčania. Jeho vedecko-popularizačné prednášky uskutočňuje nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike, Japonsku, Slovinsku a USA. Uverejnil desiatky popularizačných článkov a fotografií. Jeho koníčkom je fotografovanie a svoje zábery predstavil na viacerých výstavách na Slovensku.

Jeho dlhoročná vedecká aj popularizačná činnosť bola ocenená mnohými cenami, z ktorých najvzácnejšou je Pribinov kríž II. triedy, udelený na návrh vlády prezidentom SR v roku 2009.

V roku 2002 pomenovala Medzinárodná astronomická únia asteroid č. 26390 menom RUŠIN.

V roku 2016 vydal p. Rušin svoju najnovšiu knihu Extrémy, ktorá je už súčasťou odbornej knižnice Hvezdárne a planetária v Prešove. Sú v nej popísané zážitky z ciest do Austrálie, Gabonu, na Svalbard/Nórsko. Je bohato ilustrovaná fotografiami, a obsahuje množstvo zaujímavostí o Slnku a Mesiaci. Keďže sa v tomto roku p. Vojtech Rušin dožíva 75 rokov pripájame sa k želaniu pevného zdravia, do ďalších rokov a veľa krásnych „slnčných dní“.

Imrich Szeghy

Imrich Szeghy sa narodil 1. augusta 1909 v Brezovici n/Torysou v intelektuálnej rodine. Po maturite na reálnom gymnáziu v Košiciach v roku 1930 pokračoval v štúdiu prírodných vied (biológia-chémia i fyzika-matematika) na Karlovej univerzite v Prahe, ktoré absolvoval v r. 1935. Spočiatku pôsobil 9 rokov ako pedagóg meštianskej školy vo Vranove n/Topľou, v rokoch 1945-55 bol profesorom na gymnáziu v

Prešove. Rokom 1955 počnúc až do odchodu do dôchodku v r. 1975, teda plných 20 rokov, pôsobil ako riaditeľ Krajskej hvezdárne v Prešove. Ešte aj po odchode do dôchodku bol 5 rokov aktívne činný vo Vlastivednom múzeu v Hanušovciach n/Topľou, ktoré sám pomáhal založiť a v ktorom výrazne prispel k výskumnej a dokumentačnej činnosti, a podobne i po príchode do Bratislavy v r. 1980, keď rok pôsobil v tunajšom Mestskom múzeu.

Imrich Szeghy bol neobyčajne nadaným, vzdelaným, všestranne zameraným človekom. Okruh jeho záujmov siahal od prírodných vied - fyziky, astronómie, botaniky, cez techniku, históriu, archeológiu, ochranárstvo, turistiku, fotografovanie, až po záujem o ľudovú tvorivosť a folklór. V každom z týchto odborov zanechal výraznú, nezmazateľnú stopu.

Spolu s Alexom Duchoňom bol zakladateľom prvej ľudovej hvezdárne na Slovensku - v Prešove v roku 1948, čím sa natrvalo zapísal do histórie slovenskej astronómie. Ako neskorší prvý riaditeľ tejto krajskej hvezdárne vykonal veľmi veľa záslužnej výskumnej a osvetovej práce. Pod jeho vedením sa z hvezdárne stala nielen prvá, ale i jedna z najvýznamnejších inštitúcií svojho druhu na Slovensku. Pričinil sa i o vytvorenie pobočky Slovenskej astronomickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied v Prešove, bol dlhoročným, veľmi aktívnym členom tejto vedeckej spoločnosti. Svojou prácou a nadšením získal široký okruh záujemcov o astronómiu na Slovensku.

Po celý svoj život bol neúnavne publikačne činný - prispieval do významných odborných periodík a encyklopédií staťami z astronómie, prírodných vied, dejín vedy a techniky. Vrcholom jeho publikačnej činnosti sa stala kniha z odboru botaniky "Kľúč na určovanie drevín", ktorá novým, prevratným spôsobom riešila problematiku určovania drevín; kniha vyšla v troch vydaniach.

Z ďalších jeho rôznorodých aktivít ešte hodno spomenúť, že pracoval i ako krajský konzervátor, či značkovač turistických chodníkov v Prešovskom kraji. Láska k ľudovej tvorivosti a folklóru sa prejavila v jeho 22 - ročnom pôsobení ako hráča na cimbale v ľudovom hudobnom súbore "Prešovčan", ktorý v r. 1956 sám založil a po celý čas viedol, i v tom, že zozbieral a do básnickej podoby upravil množstvo

šarišských klapancií - sporadicky ich publikoval v tlači, ich knižné vydanie do posledných chvíľ plánoval, no žiaľ, už sa ho nedožil.

Za svoju všestrannú aktívnu činnosť získal počas svojho života veľa rozmanitých ocenení a vyznamenaní.

Prof. Imrich Szeghy zomrel 27.1.1997 v Bratislave vo veku nedožitých 88 rokov.

V tomto roku si pripomíname 20 rokov od jeho úmrtia, preto venujme tomuto mimoriadne činnorodému človeku tichú spomienku.

Zostavila: Renáta Kolivošková

Zomrel John H. Glenn, Jr. – prvý Američan, ktorý obletel Zem

John Glenn sa narodil 18. júla 1921 v Ohiou a po absolvovaní bakalárskeho štúdia na Muskingum College sa v roku 1942 zapísal do programu pre budúcich letcov. Už v roku 1944 bol vybratý ako pilot stíhačiek typu Corsair, pričom na týchto strojoch lietal počas celej 2. sv. vojny. Po vojne sa jeho kariéra neskončila. Glenn slúžil pri hliadkových letoch nad Čínou, v Kórejskej vojne a po návrate do USA slúžil ako testovací pilot guľometov vo veľkej nadmorskej výške. V roku 1957 Glenn uskutočnil prvý nadzvukový transkontinentálny let z Kalifornie do New Yorku. Aj vďaka tomu bol v roku 1959 priradený k NASA ako astronaut pre program Mercury. Svoju šancu pozrieť sa na Zem z vesmíru dostal 2. februára 1962. Po neuveriteľných desiatich odkladoch letu nakoniec odštartoval v misii Mercury 6. Letel vo vesmírnej lodi Friendship 7, ktorú na eliptickú obežnú dráhu vyniesla raketa Atlas. Misia Mercury 6 však bola až tretia pilotovaná misia Američanov v kozme, no predošlé dve leteli len po balistických dráhach. Ani táto misia nebola plánovaná ako pilotovaný let na eliptickej dráhe Zeme, no po viacerých problémoch musel Glenn prevziať riadenie a po troch obletoch Zeme šťastne pristál v Atlantickom oceáne. Aj keď sa ešte chcel vrátiť do vesmíru, Američania ho nepustili, aby sa neprihodilo to, čo Gagarinovi. Nakoniec v roku 1998 v programe Space Shuttle bol vybraný vo svojich sedemdesiatich siedmich rokoch ako najstarší astronaut. Vedci na ňom skúmali ako sa správa staré telo vo vesmíre. Glenn zomrel 8.12.2016 ako 95 ročný v Colombuse.

Mgr. Ján Sadiv

ÚKAZY NA OBLOHE

január 2017

Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	S L N K O			M E S I A C		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
4.1.	07:29	15:52	v perigeu	10:44	22:46	v prvej štvrti
5.1.	07:29	15:53		11:12	23:58	v perigeu
12.1.	07:26	16:02		16:24	06:57	v splne
19.1.	07:20	16:12	vstup do zn. VODNÁRA	--:--	10:47	v poslednej štvrti
22.1.	07:18	16:16		02:14	12:11	v apogeu
28.1.	07:11	16:26		07:13	17:09	v nove

Dátum	M E R K Ú R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.1.	06:40	15:24	+3,0	V polovici mesiaca ráno veľmi nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí STRELCA.
15.1.	05:46	14:19	-0,1	
29.1.	06:04	14:26	-0,2	
Dátum	V E N U Š A			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.1.	09:53	19:53	-4,3	Večer vysoko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí VODNÁRA neskôr RÝB.
15.1.	09:20	20:22	-4,4	
29.1.	08:40	20:43	-4,6	
Dátum	M A R S			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.1.	10:14	21:00	+0,8	Večer vysoko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí VODNÁRA neskôr RÝB.
15.1.	09:37	21:04	+1,0	
29.1.	09:00	21:07	+1,1	
Dátum	J U P I T E R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.1.	00:41	11:41	-2,0	V druhej polovici noci od východného po južný obzor v súhvezdí PANNY.
15.1.	23:49	10:48	-2,1	
29.1.	22:57	09:55	-2,2	
Dátum	S A T U R N			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.1.	05:59	14:26	+0,5	Koncom mesiaca ráno nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí HADONOSA.
15.1.	05:11	13:37	+0,5	
29.1.	04:23	12:48	+0,5	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE

február 2017

Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	S L N K O			M E S I A C		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
4.2.	07:01	16:37		10:49	00:15	v prvej štvrti
6.2.	06:58	16:41		12:13	02:38	v perigeu
11.2.	06:50	16:49		17:32	06:57	v splne
18.2.	06:38	17:01	vstup do zn. RYBY	00:01	10:11	v poslednej štvrti, v apogeu
22.2.	06:31	17:07		03:41	12:54	
26.2.	06:23	17:14		06:19	17:10	v nove

Dátum	M E R K Ú R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.2.	06:09	14:33	-0,2	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.2.	06:23	15:26	-0,4	
22.2.	06:24	16:03	-0,7	
Dátum	V E N U Š A			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.2.	08:31	20:47	-4,6	Večer vysoko nad juhozápadným až južným obzorom v súhvezdí RÝB.
15.2.	07:41	20:51	-4,6	
22.2.	07:12	20:44	-4,6	
Dátum	M A R S			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.2.	08:52	21:08	+1,1	Večer vysoko nad juhozápadným až južným obzorom v súhvezdí RÝB.
15.2.	08:15	21:10	+1,2	
22.2.	07:57	21:11	+1,2	
Dátum	J U P I T E R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.2.	22:46	09:43	-2,2	Okrem večera počas celej noci od východného po juhozápadný obzor v súhvezdí PANNY.
15.2.	21:50	08:49	-2,3	
22.2.	21:21	08:21	-2,3	
Dátum	S A T U R N			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.2.	04:12	12:37	+0,5	Ráno nízko nad juhovýchodným obzorom v súhvezdí HADONOSA.
15.2.	03:22	11:47	+0,5	
22.2.	02:57	11:22	+0,5	

jas. v mag.